

Verplaatsing varkenshouderij Maatschap Bessembinder, gemeente Wierden

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

3 december 2008 2008 / rapportnummer 1843-65

1. OORDEEL OVER HET MER

Initiatiefnemer, Maatschap Bessembinder, is voornemens een varkenshouderij te realiseren aan de Burgemeestersdijk ong. in de gemeente Wierden. Hiervoor wordt bij het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wierden, een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

Aanvankelijk constateerde de Commissie bij toetsing van het MER een essentiële tekortkoming. Deze had betrekking op de te beperkte uitwerking van een alternatief t.a.v. de maximale ammoniakreductie. Deze essentiële tekortkoming is in een memo van de Commissie aan het bevoegd gezag, d.d. 9 juli 2008, nader toegelicht. In deze memo heeft de Commissie ook enkele omissies in het MER aangehaald. Deze omissies hadden geen betrekking op essentiële tekortkomingen, maar zijn wel van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming. De Commissie heeft op 1 oktober 2008 een aanvulling op het MER ontvangen, waarin bovenstaande tekortkomingen en omissies zijn behandeld.

De Commissie is van oordeel dat in het MER en de aanvulling alle **essentiële informatie aanwezig is** om het milieubelang een voldoende rol te kunnen laten spelen in de besluitvorming.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de niet essentiële omissies in het MER. In beide hoofdstukken doet de Commissie aanbevelingen voor verdere besluitvorming.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Uitwerking alternatief met maximale ammoniakemissie

MER

In het MER werd geconstateerd dat voor de aanwezige voor verzuring gevoelige gebieden de achtergronddepositie reeds de kritische depositie overschrijdt. Op sommige van deze gebieden was volgens het MER sprake van een toename van de ammoniakbelasting veroorzaakt door het nieuwe initiatief. Op basis van die informatie verzocht de Commissie om in een aanvulling op het MER een alternatief uit te werken dat zorgt voor maximale reductie van de ammoniakemissie. Dit alternatief zou wellicht ook voor het MMA in aanmerking komen.

De maximale reductie van ammoniakbelasting kan naar de mening van de Commissie bereikt worden met een chemische luchtwasser. Een dergelijk luchtwassysteem bewerkstelligt een reductie van 95% van de ammoniakemissie. Aanvullend kan de toepassing van emissiearme huisvesting nog bijdragen aan extra reductie van de ammoniakemissie.

Ten behoeve van de uitwerking van ammoniak in de aanvulling wees de Commissie op het toetsingskader Ammoniak en Natura 2000-gebieden. De Commissie heeft, op basis van de gerechtelijke uitspraak en de reactie daarop van de Minister van Landbouw afgeraden om uit te gaan van de 5%-regeling die in het toetsingskader is opgenomen.¹ De Commissie adviseerde om, als bij het opstellen van de aanvulling de uitkomsten van de taskforce ammoniak (Commissie Trojan) bekend worden, deze uitkomsten mee te nemen in de aanvulling.

Bij de uitwerking van het aspect ammoniak verzocht de Commissie om:

- de in het MER weergegeven kritische deposities te controleren en waar mogelijk te specificeren in relatie tot de instandhoudingsdoelen van de betreffende Natura 2000-gebieden, en
- bij de vergelijking van de ammoniakbelasting van het oude en nieuwe initiatief op kwetsbare gebieden te letten op het gebruik van dezelfde coördinaten voor de bepaling van de ammoniakbelasting op die gebieden.

Aangezien bovenstaande uitwerking effect kan hebben op de alternatievenvergelijking in het MER verzocht de Commissie om op basis van de aanvullende resultaten de vergelijking van alternatieven daar waar nodig te corrigeren dan wel aan te vullen.

Aanvulling

Om een alternatief met maximale reductie van de ammoniakemissie uit te werken is in de aanvulling een nieuw alternatief opgenomen. In hoofdstuk 2 van de aanvulling worden twee varianten van alternatief 3 uitgewerkt. Variant 1 (A3V1) van alternatief 3 kent een chemische luchtwasser met 95% ammoniakreductie. Variant 2 (A3V2) kent, aanvullend op variant 1, ook nog een emissiearm huisvestingsysteem (ICV-systeem).² In hoofdstuk 3 van de aanvulling is op basis van de nieuwe informatie voor alternatief 3 de vergelijking van alternatieven opnieuw uitgevoerd. Op basis van die vergelijking wordt duidelijk dat A3V2 het MMA is. De initiatiefnemer kiest voor A3V1 als voorkeursalternatief.

Aangezien op de projectlocatie nu nog geen intensieve veehouderij gevestigd is, betekent de realisatie van de varkenshouderij ten opzichte van die referentiesituatie (= geen veehouderij op de projectlocatie) per definitie een toename van de ammoniakemissie en de ammoniakbelasting op nabijgelegen voorverzuring gevoelige gebieden. Tabel 2.3 en tabel 2.4³ in de aanvulling maken de omvang van de nieuwe ammoniakbelasting op Natura 2000-gebieden en overige voor verzuring gevoelige natuurgebieden voor nieuwe alternatieven inzichtelijk. Tevens wordt in deze tabellen duidelijk hoe de nieuwe ammoniakbelasting zich verhoudt tot de ammoniakbelasting van het bestaande bedrijf van de Maatschap in Holten⁴.

---

¹ Zie de brief van de Minister van LNV aan de Tweede Kamer d.d. 22 april 2008 en de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 26 maart 2008, zaaknr. 200800289/1. Hieruit blijkt dat het toetsingskader niet de beoogde zekerheid kan bieden aan veehouderijen over de kaders waarbinnen uitbreiding en nieuwvestiging van veehouderijen kan worden toegestaan.

² De voorgestelde variant van een emissiearm huisvestingsysteem met een chemische luchtwasser is niet opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij. In een MER kan de variant echter wel onderzocht worden op haar milieueffecten.

³ De tekst onder de tabellen is verwarrend. Met de rode cijfers worden niet de toenames in depositie aangegeven na externe saldering met het huidige bedrijf. De rode cijfers geven de daadwerkelijke depositiewaarden van het nieuwe initiatief. Deze zijn in rood weergegeven als per saldo sprake is van een toename, dus na saldering met het huidige bedrijf.

⁴ Het bestaande bedrijf zal na realisatie van het voornemen worden gesloten.

De conclusies in het MER en de aanvulling ten aanzien van ammoniak zijn gebaseerd op de veronderstelde mogelijkheid om de ammoniaktoename door de nieuwe bedrijfssituatie in Wierden te verrekenen (te salderen) met een afname van de ammoniakdepositie door beëindiging van de huidige bedrijfssituatie in Holten. De kritische depositiewaarde voor de nabijgelegen Natura 2000-gebieden wordt op dit moment ruim overschreden. Door de toepassing van saldering concludeert de initiatiefnemer in het MER dat er geen sprake is van een netto toename van de ammoniakdepositie op de Natura 2000-gebieden.

Salderen leidt tot een vertraging van het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied. Omdat niet duidelijk is of saldering en daarmee het vertraagd halen van de instandhoudingsdoelstellingen past binnen het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, zijn aan het toepassen van saldering naar de inschatting van de Commissie de nodige risico's verbonden⁵.

Zonder saldering leiden alle in het MER beschreven inrichtingsalternatieven op de locatie in Wierden tot een toename van de ammoniakdepositie⁶. In deze situatie is eerst een verlaging van de achtergronddepositie nodig om aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied door dit initiatief te voorkomen.

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag om voor de verdere besluitvorming na te gaan of met maatregelen op gebiedsniveau de achtergronddepositie zodanig verlaagd kan worden dat ruimte ontstaat voor het onderhavige initiatief op de beoogde locatie. Indien dit het geval is adviseert de Commissie aan te geven wat deze maatregelen zijn.

3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER

In dit hoofdstuk geeft de Commissie adviezen die naar haar mening van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming, maar geen betrekking hebben op essentiële tekortkomingen.

3.1 Uitwerking geurbelasting

MER

Het MER gaf aan dat Wierden de dichtstbijzijnde bebouwde kom zou zijn. Het ontbrak in het MER echter aan berekeningen van de geurbelasting op die bebouwde kom. Tevens vroeg de Commissie zich af of de bebouwde kom van Wierden wel de dichtstbijzijnde bebouwde kom is. Op basis van de afstanden tot de natuurgebieden ten noorden en ten zuiden van Rijssen merkte de Commissie op dat de afstand van het initiatief tot de bebouwde kom van Rijssen wellicht korter kan zijn dan de afstand van het initiatief tot de bebouwde kom van Wierden.

---

⁵ Indien saldering wél blijkt te passen binnen het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, zal in deze situatie geborgd moeten worden dat de opheffing van het bedrijf in Holten onlosmakelijk verbonden is aan de realisatie van het bedrijf in Wierden. Anders kan aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden uitgesloten.

⁶ De Commissie wijst erop dat de Natuurbeschermingswet 1998 aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden alléén toestaat wanneer er geen alternatieven zijn en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

De Commissie adviseerde om in een aanvulling op het MER de geurbelasting op de beide bebouwde kommen weer te geven.

Aanvulling

In paragraaf 1.8 van de aanvulling is de geurbelasting op de grens van de bebouwde kom van Wierden en Rijssen bepaald. In beide gevallen wordt voldaan aan de geurnormen voor de bebouwde kom.

- De Commissie concludeert dat met de informatie in paragraaf 1.8 van de aanvulling de geurbelasting afdoende uitgewerkt is.

3.2 Uitwerking luchtkwaliteit

MER

Ten aanzien van de uitwerking van het milieuaspect luchtkwaliteit constateerde de Commissie enkele omissies:

- het reductiepercentage fijn stof bij een luchtwassysteem is geen 90%. Volgens de meest recente inzichten moet voor het doorgerekende systeem worden uitgegaan van een reductiepercentage van 60%.
- voor de berekening van de luchtkwaliteit is niet in alle gevallen uitgegaan van dezelfde parameters als bij berekeningen van de milieuaspecten geur en ammoniak. De nu gebruikte invoergegevens zorgen voor een lichte onderschatting van de daadwerkelijke situatie.

De Commissie adviseerde om ten behoeve van de vergunningverlening de berekening van de luchtkwaliteit aan te passen voor wat betreft het toegepaste reductiepercentage. Tevens adviseerde de Commissie om de invoergegevens ten aanzien van luchtkwaliteit gelijk te schakelen met die van geur en ammoniak.

Aanvulling

In bijlage 5 van de aanvulling is een aangepast luchtonderzoek opgenomen dat tegemoet komt aan bovenstaande opmerkingen. De in het MER opgenomen conclusies t.a.v. luchtkwaliteit en t.a.v. de score van de verschillende alternatieven zijn door de informatie in de aanvulling niet veranderd.

- De Commissie concludeert dat met het aangepast luchtonderzoek dit milieuaspect afdoende uitgewerkt is.

3.3 Samenvatting

MER

De samenvatting is een essentieel onderdeel van het MER. In het beoordeelde MER was wel een samenvatting aanwezig, alleen deze was zeer omvangrijk (22 pagina's) en er ontbreekt een overzichtstabel met de afweging van de alternatieven.

De Commissie adviseerde om de samenvatting ten behoeve van de besluitvorming danig in te korten en te voorzien van een overzichtstabel met de vergelijking van de alternatieven.

Aanvulling

De aanvulling bevat in bijlage 2 een ingekorte samenvatting.⁷ Daarin is een vergelijking van de alternatieven opgenomen.

- De Commissie concludeert dat met de aanpassingen in de samenvatting zoals opgenomen in bijlage 2 de samenvatting geschikt is voor besluitvorming.

3.4 Ventilatie

MER

Na lezing van het MER vroeg de Commissie zich af of de lange afstanden van de ventilatiekanalen wel waren meegenomen in de energieberekening.

Daarnaast constateerde de Commissie dat de in het MER opgenomen reductie van de ventilatie voor de avond- (70%) en nachtperiode (50%) zich niet altijd voor zal doen. Bijvoorbeeld bij warme zomerse dagen wordt de ventilatie in de avondperiode niet (gelijk) teruggebracht naar 70%. Omdat de geluidruimte daarin kan voorzien adviseerde de Commissie om realistischer reductiepercentages toe te passen.

Aanvulling

In paragraaf 1.5 van de aanvulling worden de aanpassingen op dit punt toegelicht. De conclusies zijn dat de aangepaste berekeningen leiden tot een daling in energieverbruik voor alle alternatieven. Deze informatie is verwerkt in de alternatievenvergelijking in paragraaf 3.6.

De in de aanvulling weergegeven verruimde ventilatiecapaciteit is doorgerekend op haar effecten voor geluid. Uit het aangepaste akoestische rapport in bijlage 4 van de aanvulling blijkt dat het bedrijf kan voldoen aan alle geldende geluidsnormen.

- De Commissie concludeert dat de opmerkingen ten aanzien van de ventilatie in de aanvulling adequaat zijn verwerkt.

---

⁷ Tabel H (energieverbruik) in de samenvatting is niet volledig ingevuld. Daarnaast komt het stroomverbruik in de samenvatting uit de lucht vallen. De Commissie had verwacht dat de gegevens zouden moeten corresponderen met de informatie gegeven op de laatste pagina van bijlage 3.

3.5 Watertoets

MER

De Commissie constateerde dat het MER voor de retentievijver verschillende oppervlakten aanhaalde, gebaseerd op verschillende uitgangspunten t.a.v. het te verhard oppervlak.

Aanvulling

De aanvulling geeft aan dat bijlage 15 van het MER correct is. In de aanvulling worden in paragraaf 1.4 de juiste oppervlakten nogmaals beschreven.

- De Commissie concludeert dat met de aanvullende informatie ten behoeve van de watertoets toereikend is.

3.6 Ziekenboeg

MER

De ziekenboeg, een volgens het Varkensbesluit verplichte ruimte, was niet terug te vinden op plattegrondtekening.

Aanvulling

In de aanvulling wordt op een aangepaste plattegrondtekening nu wel een ziekenboeg vermeld. Het betreft 2 restafdelingen die net zo groot zijn als een halve afdeling. Deze restafdelingen kunnen echter niet beschouwd worden als een ziekenboeg conform het Varkensbesluit aangezien een ziekenboeg moet zijn ingericht voor het individueel of in kleine hokken opvangen van zieken dieren. De ingetekende afdelingen hebben hokken met dezelfde afmetingen en vloeruitvoering als de overige afdelingen in de stal en kunnen derhalve niet als ziekenboeg worden beschouwd. Het voornemen voldoet in deze opzet derhalve niet aan het Varkensbesluit.

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag om aanvullende informatie te vragen over de wijze waarop de ziekenboeg wordt ingericht en deze aanvullende informatie te toetsen aan het Varkensbesluit.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Maatschap Bessembinder

Bevoegd gezag: het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Wierden

Besluit: vergunning Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: realisatie van een nieuwe varkenshouderij

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijze, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zie bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: De Driehoek d.d. 29 november 2006

aanvraag richtlijnenadvies: 22 november 2006

ter inzage legging startnotitie: 30 november 2006 tot en met 10 januari 2007

richtlijnenadvies uitgebracht: 6 februari 2007

richtlijnen vastgesteld: 2 maart 2007

kennisgeving MER in: De Driehoek d.d. 14 mei 2008

aanvraag toetsingsadvies: 14 mei 2008

ter inzage legging MER: 14 mei tot en met 25 juni 2008

aanvulling MER: 1 oktober 2008

toetsingsadvies uitgebracht: 3 december 2008

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. S. Bokma

ing. M. Pijnenburg

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

drs. R.C.G. Warmenhoven (secretaris)

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Stichting Cultuurbehoud Notter-Zuna, Notter

**Toetsingsadvies over het MER Verplaatsing varkenshouderij
Maatschap Bessembinder, gem. Wierden en de aanvulling daarop**

Maatschap Bessembinder is voornemens een varkenshouderij te realiseren aan de Burgemeestersdijk ongenummerd in de gemeente Wierden. Hiervoor wordt bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wierden een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2437-0